

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101008/B/2022/36122167771614724

VPLYV ÚROVNE VZDELANOSTI OBYVATEĽSTVA NA
VÝBER PRODUKTOV NA FINANČNOM TRHU

Bakalárska práca

2022

Vlada Rodintseva

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

VPLYV ÚROVNE VZDELANOSTI OBYVATEĽSTVA NA
VÝBER PRODUKTOV NA FINANČNOM TRHU

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie
Študijný odbor: Ekonomia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra poisťovníctva
Vedúci záverečnej práce: Ing. Martina Chrančoková, PhD.

Bratislava 2022

Vlada Rodintseva

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum 20.05.2022

Vlada Rodintseva

Abstrakt

Rodintseva, Vlada: *Vplyv úrovně vzdelanosti obyvateľstva na výber produktov na finančnom trhu*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra poisťovníctva. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Martina Chrančoková, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2022, 46 s.

Záverečná práce je vypracovaná na tému aký má vplyv vzdelanostnej úrovne na výber finančných produktov na súčasnom finančnom trhu. Cieľom záverečnej práce bolo zistiť cez výber faktorov aké typy produktov na finančnom trhu ľudia preferujú a či na to má vplyv aj ich vzdelanostná úroveň. Jednotlivé časti záverečnej práce boli zamerané na súčasný stav finančného trhu na Slovensku, potom na metodiku práce a vysvetlenie postupov v našej práci a v poslednej časti práce sme sa snažili o vyhodnotenie z dotazníkového prieskumu zameraného na náš výskum (viď príloha 1). Výsledkom riešenia danej problematiky je znázornenie toho, ako úroveň vzdelanosti obyvateľstva ovplyvňuje výber produktov na finančnom trhu a akú rolu hrá v správaní spotrebiteľa.

Kľúčové slová:

finančný trh, vzdelanie, finančné produkty, bankovníctvo, investovanie, poistenie, sporenie a digitalizácia

Abstract

Rodintseva, Vlada: The influence of the level of education of the population on the choice of products on the financial market. - University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Insurance. - Thesis supervisor: Ing. Martina Chrančoková, PhD. - Bratislava: NHF EU, 2022, 46 p.

The final work is elaborated on the topic of the influence of the educational level on the choice of financial products in the current financial market. The aim of the final work was to find out through a selection of factors what types of products people prefer on the financial market and whether their level of education also affects this. The individual parts of the final work were focused on the current state of the financial market in Slovakia, then on the methodology and explanation of procedures in our work and in the last part of the work we tried to evaluate from a questionnaire survey focused on our research (see annex 1). The result of solving this problem is an illustration of how the level of education of the population affects the choice of products on the financial market in consumer behavior.

Key words:

Financial market, education, financial products, banking, investment, insurance, savings and digitization.

Obsah

Úvod 8

1	Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí.....	7
1.1	Charakteristika finančného trhu	7
1.2	Banky na Slovensku	12
1.3	Sprostredkovatelia na finančných trhoch	14
1.4	Produkty na finančnom trhu.....	15
1.5	Správanie spotrebiteľa na finančnom trhu	16
1.6	Digitalizácia finančného sektora	18
2	Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	20
3	Výsledky práce a diskusia	21
3.1	Charakteristika vzorky	21
3.2	Dotazník – bankovníctvo a investovanie	24
3.3	Dotazník – časť poistenie	31
3.4	Dotazník – časť sporenie.....	33
3.5	Dotazník – časť digitalizácia.....	36
	Záver 38	
	Zoznam použitej literatúry	40
	Príloha 1.....	43

Úvod

Finančný trh je miestom, kde sa stretáva ponuka voľných finančných prostriedkov a dopyt po nich. Každý z nás je subjektom finančného trhu a preto nás ovplyvňuje situácia na finančnom trhu a je dôležité byť informovaným o tom, čo sa deje na trhu, aké sú tam produkty, ktoré z nich potrebujeme a môžeme si dovoliť. Finančný trh sa dnes veľmi rýchlo rozvíja a stáva sa komplexnejším, čo spôsobuje to, že finančný trh je pre bežného občana čoraz ťažšie zrozumiteľný, a je to v dôsledku toho, že spotrebitelia sa vôbec nechcú vyznať v finančnom trhu.

V dnešnej dobe skoro každý má bežný a sporiaci účet v banke, kartu k tomu, hypotéku na nehnuteľnosť, ale nie každý človek je oboznámený s investovaním. Cieľom práce by bolo zistiť cez výber faktorov aké typy produktov ľudia preferujú a či na to má vplyv aj ich vzdelanostná úroveň.

Téma bakalárskej práce bola vybratá kvôli jej zaujímavosti a aktuálnosti. Chceli sme zistiť dôvody správania spotrebiteľov na finančnom trhu, či si ľudia v rôznom veku vyberajú podobné produkty, čo ovplyvňuje záujem ľudí investovať, kde čerpajú inšpiráciu na to.

Keďže téma je dosť rozsiahla, v teoretickej časti stručne sme si vymedzili základné pojmy ako finančný trh, jeho subjekty, finanční sprostredkovatelia, produkty na finančnom trhu, správanie sa spotrebiteľa a digitalizáciu finančného sektora.

V praktickej časti sme pomocou kvalitatívneho výskumu (viď príloha 1) analyzovali typické správanie spotrebiteľov na základe ich vzdelania, do akých finančných produktov v súčasnej dobe ľudia najradšej investujú, aké druhy poistenia majú, v čom radšej sporia, akú si zvolili banku a ďalšie iné.

1 Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí

1. januára 2009 sa Slovensko stalo súčasťou eurozóny, a odvtedy ako mena sa používa euro. A vďaka tomuto Národná banka Slovenska sa stala časťou Eurosystemu. Odvtedy v spolupráci s Európskou centrálnou bankou a inými centrálnymi bankami krajín eurozóny jej počiatočný cieľ je zabezpečovať cenovú stabilitu v eurozóne. Udržiavanie cenovej stability je najdôležitejším spôsobom, ktorým menová politika môže uľahčiť vytváranie priaznivého hospodárskeho prostredia a zabezpečiť úplné zamestnanie. Treba ešte povedať, že Slovensko nie je úplne samostatné v svojej ekonomike. Nakoľko sme prijali spoločnú menu, teraz sme ekonomicky závislí na Európskej centrálnej banke a tiesne sa spájame s inými krajinami eurozóny.

V poslednej dobe ekonomika Slovenska bola negatívne zasiahnutá rôznymi faktormi. Najväčšie «úder» boli spôsobené Covidom-19 a vojnou na Ukrajine. Koronakríza priniesla so sebou nárast nezamestnanosti, prepad HDP, prudký pokles tržieb v sektore ubytovania a pohostinstva a ešte veľa negatívnych dôsledkov. Čo sa týka vojny na Ukrajine, teraz na Slovensko prišlo veľa utečencov, pre nich sa na Slovensku zdvihla obrovská vlna podpory a solidarity zo strany bežných ľudí a firiem. Taktiež je veľká finančná podpora aj od štátu, ale v podstate to sa platí z daní, preto minister financií tvrdí, že ľudia na Slovensku sa musia pripraviť na vyššie dane i odvody.

Finančný trh je stále ovplyvnený rôznymi krízami, a treba stále niečo vymýšľať, aby sa tomu mohol brániť. Je to celkom zaujímavý proces. Ale okrem toho je veľa vecí spojených s finančným trhom, ktoré sa budeme v tejto bakalárskej práci preskúmať.

1.1 Charakteristika finančného trhu

Ako hovorí Dana Tkáčová a kol. (2009) finančný trh je systém vzťahov, inštitúcií a nástrojov, pomocou ktorých môžeme akumulovať a rozdeľovať dočasne voľné finančné prostriedky medzi podnikateľské subjekty na základe vzťahu ponuky a dopytu. Finančný trh je považovaný za vrchol všetkých trhov. Považuje sa za univerzálny trh, pretože jeho prostriedky a zdroje možno použiť vo všetkých systémoch ekonomiky. Tu sa stretáva ponuka voľných prostriedkov v podobe úspor rôznych ekonomických subjektov a dopyt po týchto prostriedkoch zo strany rôznych ekonomických subjektov, ktoré ich využívajú ako investície.

Podľa Šachnos Gapurbajevej (2018) daný trh má päť hlavných funkcií. Prvou funkciou je možná mobilizácia dočasne voľných finančných prostriedkov a ich efektívne rozdelenie medzi účastníkov investičného procesu. Tieto dočasne voľné finančné prostriedky vo forme verejných úspor podnikov, štátnych orgánov, obyvateľstva, nevynakladané na bežnú spotrebu alebo investície, sú prostredníctvom mechanizmu finančného trhu zapojené do využitia v ekonomike krajiny. Finančný trh zároveň umožňuje identifikovať dopyt po finančných aktívach a včas ho uspokojiť.

Druhou funkciou je, že finančný trh by mal tvoriť trhové ceny finančných nástrojov a služieb. Zabezpečuje to predovšetkým pomer dopytu po investičných zdrojoch zo strany spotrebiteľov kapitálu a ponuky zdrojov od dodávateľov kapitálu. Ceny sa tvoria ako výsledok interakcie všetkých strán finančných transakcií.

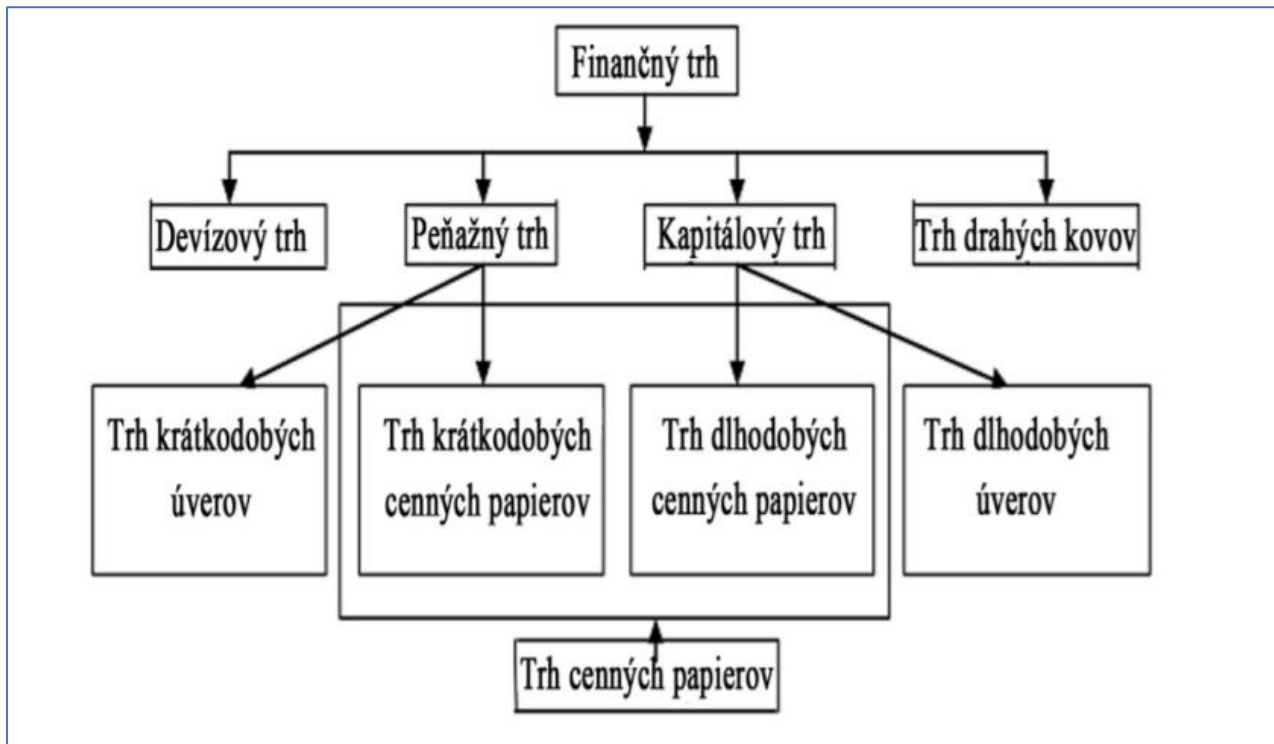
Tretou funkciou je, že finančný trh musí vykonávať kvalifikované sprostredkovanie medzi predávajúcim a kupujúcim finančných aktív a služieb. Títo finanční sprostredkovatelia, ktorí poznajú podmienky na trhu, dokážu rýchlo spojiť predajcov a kupujúcich. Finančné sprostredkovanie pomáha urýchliť nielen finančné, ale aj komoditné toky a minimalizuje s tým spojené sociálne náklady.

Štvrtou funkciou je, že finančný trh by mal vytvárať podmienky pre minimalizáciu rizík predávajúcich a kupujúcich finančných aktív a reálnych tovarov spojených s prudkou zmenou ich cien. Na vykonávanie tejto funkcie bol vyvinutý špeciálny poistný mechanizmus - diverzifikácia kapitálu a tvorba portfólia finančných aktív.

Piatou funkciou finančného trhu je príspevanie k oživeniu ekonomických procesov v krajine. Zabezpečením mobilizácie, distribúcie a využitia voľného kapitálu napomáha finančný trh k zrýchleniu obratu tohto kapitálu, ktorého každý cyklus generuje dodatočné zisky a zvýšenie národného dôchodku krajiny.

Finančný trh sa skladá zo štyroch častí: devízový trh, peňažný trh, kapitálový trh a trh drahých kovov. Potom sa na dva odvetvia ešte delia peňažný (trh krátkodobých úverov, trh krátkodobých cenných papierov) a kapitálový (trh dlhodobých cenných papierov, trh dlhodobých úverov) trh. Trh krátkodobých cenných papierov a trh dlhodobých cenných papierov tvoria spolu trh cenných papierov.

Obrázok 1 Členenie kapitálového trhu

Zdroj: Rejnuš (2009: 28).

Finančný trh možno členiť z rôznych hľadísk, a to z časového, z hľadiska emisie, z vecného hľadiska a z teritoriálneho hľadiska.

Podľa Chovancovej (1999) finančný trh je rozdelený z hľadiska času a emisií. Okrem toho oddeľujeme peňažný trh a kapitálový trh. Peňažný trh možno označiť ako trh s krátkodobými úvermi a finančnými dokumentmi s veľkou províziou. To platí najmä pre tých, ktorí nemajú dostatok finančných prostriedkov a potrebujú si vypožičať. Kapitálový trh financuje dlhodobé investície domácností, podnikateľov a vlády. Na takom trhu existujú dlhodobé pôžičky a dlhodobé cenné papiere. Finančný trh delíme z hľadiska emisie na primárny a sekundárny trh. Na primárnom trhu sa obchoduje s novými emisiami cenných papierov t.j. s cennými papiermi, ktoré sú na trhu po prvýkrát. Na sekundárnom trhu sa predávajú už predtým emitované cenné papiere. Takto zvyšujú svoju atraktivnosť. Jeho hlavnou úlohou je zabezpečiť likviditu pre investorov do cenných papierov.

Podľa Hrvoľovej (1994) sa finančný trh z vecného hľadiska delí na peňažný trh, kapitálový trh, devízový trh, trh zlata a drahých kovov a poisťný trh.

Na **peňažnom trhu** sa s krátkodobými finančnými nástrojmi obchoduje vo veľkých objemoch. Ich doba splatnosti je menej ako jeden rok, maximálne dva roky. Na tomto trhu získava štát prostriedky na krytie krátkodobých deficitov štátneho rozpočtu, podnikateľský sektor na tomto trhu dostávajú úvery, ktoré slúžia na financovanie bežných prevádzkových potrieb a banky si tu medzi sebou upravujú svoju likviditu v súlade s právnymi predpismi, alebo si požičiavajú od centrálnej banky. Subjektmi peňažného trhu sú najmä veľkí investori, ako sú orgány verejného sektora, peňažné inštitúcie, podniky, spoločnosti a do značnej miery aj obyvateľstvo. Cena na peňažnom trhu je úrok.

Kapitálový trh je trhom pre strednodobý a dlhodobý kapitál. Slúži hlavne na financovanie investícií. Na tomto trhu sa uskutočňujú obchody spojené s mobilizáciou a distribúciou strednodobých a dlhodobých peňažných prostriedkov na báze voľne obchodovateľných cenných papierov. Tento trh sa často označuje ako trh cenných papierov alebo trh akcií. Subjekty, ktoré participujú na kapitálovom trhu sú rôzne, napr. banky, poisťovne, podniky, orgány verejného sektora, investičné spoločnosti, národné a medzinárodné spoločnosti a v poslednej dobe aj široká obyvateľstvo. Cenou tohto trhu sú kurzy cenných papierov, predkupných práv a opcíí.

Na **devízovom trhu** sa uskutočňujú devízové operácie - nákup a predaj národnej meny za inú menu. Cena na tomto trhu je výmenný (devízový) kurz. Tento trh je celosvetovo organizovaný bankou alebo voľne prístupným trhom. Tu je niekoľko predajcov (dílery). Títo díleri slúžia na predaj alebo nákup depozít v cudzích menách. Hlavnou funkciou na devízovom trhu je vyrovnanie platieb medzi krajinami, poskytovanie úverov a poistenie proti devízovým rizikám.

Trh zlata a drahých kovov, na ňom dominuje trh so zlatom, za ktorým nasleduje striebro a platina. Ak je problém s platobnou bilanciou, môžeme zlato predat' alebo dať do zálohy. Tak budeme mať prostriedky potrebné na vyrovnanie platobnej bilancie. Obchodovanie vo veľkom množstve s týmto kovom sa sústreďuje vo finančných centrách ako Londýn, Paríž, New York, Hongkong, Tokio, Kuvajt atď. Zlato sa váži v takzvaných trójskych unciach, čo je približne 31,1034 g. Obchod prebieha v zliatkoch, hmotnosť ktorých je 350-450 trójskych uncí. Presná rýdzosť zlata, ktorá je 995-tisícinová (995/1000), musí byť

tiež určená a garantovaná značkou autorizovanej medzinárodnej rafinérie. Cena trójskej unce na medzinárodných trhoch je pohyblivá. Ponuku zlata tvoria nová produkcia alebo predaje centrálnych bank. Dopyt tvoria nákupy pre menové účely, priemyselné a umelecké spracovanie alebo tezaurácia. Aj tento trh delíme na primárny a sekundárny. Uplatňujú sa tu promptné, ale aj termínované a opčné obchody, ktoré sa vykonávajú na ochranu pred náhlymi zmenami cien, ako aj zo špekulatívnych dôvodov.

Poistný trh je trh poistenia a zaistenia. Tu existuje ponuka a dopyt po konkrétnom type produktu, konkrétne po poistnej ochrane. Táto ochrana má obligatórny a fakultatívny charakter. Poistovne u nás poskytujú najmä poistenie majetku a zodpovednosti za škodu, tiež aj poistenie osôb. Cenou na tomto trhu je poistenie. Zvláštnosťou tohto trhu je podmienená návratnosť a neekvivalentnosť.

Podľa Chovancovej (2016) finančný trh z teritoriálneho hľadiska členíme na národný trh a medzinárodný trh. Národný trh vzniká zlúčením niekoľkých miestnych trhov. Tento trh nazývame aj domácim trhom. Ide o trh v určitom štáte napr. trhu na Slovensku. Medzinárodný trh je prepojením vnútorných trhov viacerých krajín. Príkladom je trh krajín Vyšehradskej štvorky, kam patrí Slovensko, Maďarsko, Česká republika a Poľsko.

Podľa Siváka a kol. (2019) môžeme na finančných trhoch stretnúť subjekty ako domácnosti, firmy (toto sme my, obyvatelia), štát a cudzincov (zahranície). **Domácnosti** majú najvýznamnejší podiel na strane veriteľov na finančných trhoch. Vo väčšej či menšej miere presúvajú časť svojich nevyčerpaných príjmov vo forme úspor na finančné trhy. Výšku zdrojov úspor domácností ovplyvňujú nielen príjmy a životný štýl, ale aj tradície a rôzne iné faktory. Úspory nie vždy rastú s rastom príjmov. V posledných rokoch môžeme vidieť, že domácnosti v najbohatších krajinách, najmä v USA, majú úvery, ktoré výrazne prevyšujú ich úspory (hovoríme o tzv. negatívnych úsporách). Naopak v Európe a Japonsku majú tradičné úspory kladnú hodnotu. Domácnosti investujú tieto dočasne voľné zdroje do rôznych foriem sporenia, resp. do rôznych foriem kolektívneho investovania – podielové fondy alebo priamo v rôzne cenné papiere. A nakoľko cieľ práce je zistiť správanie bežného spotrebiteľa na finančnom trhu, budem sa zaoberať hlavne domácnosťami a ich správaním na súčasnom finančnom trhu.

1.2 Banky na Slovensku

Najväčšou skupinou finančných sprostredkovateľov na slovenskom finančnom trhu sú banky Majerčáková (2018). Banky vlastnia od 70 do 80 % všetkých aktív v správe aktív na finančnom trhu, ktoré kontroluje Národná banka Slovenska (NBS). Hlavnou úlohou banky je prijímať vklady od veriteľov a poskytovať úvery klientom s nedostatočnými vlastnými prostriedkami.

Na Slovensku aktuálne pôsobí 26 bánk, v svojej práci by som chcela detailnejšie zamerať na štyri najväčšie banky na Slovensku, a to na Slovenskú sporiteľňu, Všeobecnú úverovú banku (VÚB), Tatra banku a Československú obchodnú banku (ČSOB).

Slovenska sporiteľňa, a.s. (SLSP) je v súčasnosti najväčšou komerčnou bankou na Slovensku s plnou devízovou licenciou a povolením na hypotekárne bankovníctvo. Je to banka s najdlhšou tradíciou sporiteľníctva na Slovensku - od 19. storočia. Má najväčší podiel na trhu vkladov, najväčšiu sieť vlastných obchodných miest a dominantné postavenie vo vydávaní bankových platobných kariet. Svojim klientom poskytuje širokú škálu produktov a služieb. Od klasických bežných účtov až po rôzne druhy vkladných knižiek, termínované vklady, platobné služby, úvery a moderné služby elektronického bankovníctva. Zahraničnú aktivitu banky a jej klientov podporuje členstvo Slovenskej sporiteľne v medzinárodnom platobnom združení S.W.I.F.T. Ako prvá banka na Slovensku získala licenciu na vydávanie a prijímanie všetkých typov kariet VISA International. V súčasnosti banka vlastní aj licenciu medzinárodných spoločností EUROPAY International a MASTERCARD International. Ako druhá banka na svete (po Veľkej Británii) postupne prechádza od EUROPAY International k technológii EMC pre čipové karty a terminály.

Všeobecná úverová banka, a.s. (VÚB) má vyše 1,2 milióna klientov a približne 20 % trhu, čím je druhou najväčšou bankou na Slovensku. Jej vznik sa datuje do roku 1990, kedy sa oddelila od Štátnej banky československej pre komerčné služby firemným klientom na Slovensku a začala pôsobiť ako verejná finančná inštitúcia. Hlavnú ponuku tvorí podnikové bankovníctvo a financovanie zahraničného obchodu, hypotekárne a spotrebné úvery, ako aj depozitné a platobné služby. Jej dcérske spoločnosti a pridružené spoločnosti rozširujú svoju ponuku o podielové fondy, spotrebiteľské financovanie, lízing, faktoring, dôchodkové

sporenie a poistné produkty. Tieto služby poskytuje v 32 firemných a 193 retailových pobočkách, ako aj v 11 hypotekárnych centrách.

Tatra banka, a.s. (TB) je jednou z najúspešnejších dcérskych spoločností bankovej skupiny Raiffeisen v strednej a východnej Európe. Ako prvá privátna banka vstúpila na slovenský trh v roku 1990 a v súčasnosti si drží pozíciu banky s dlhodobou najlepšími výsledkami. V roku 1994 začala Tatra banka vydávať nielen vlastné platobné karty (TATRA karty), ale aj medzinárodné platobné karty VISA. V roku 1998 ako prvá na Slovensku zaviedla internet banking, v roku 1999 banka zaviedla službu DIALÓG, ktorá umožňuje realizovať platobné transakcie cez telefón. Jej klientom je k dispozícii 154 pobočiek vo všetkých regiónoch Slovenska, v ktorých poskytuje svoje komplexné služby širokému okruhu zamestnancov v počte cca 3 400 ľudí. Tatra banka ponúka sporiace produkty, úvery, produkty pre podnikateľov, Európsky peňažný fond a termínované vklady.

Československá obchodná banka, a.s. (ČSOB) je jednou z najmladších bánk na Slovensku, pôvodne ju vlastnila Československá obchodná banka v Prahe a osamostatnila sa 1. januára 2008. Charakteristickou črtou finančnej skupiny ČSOB, jednej z najsilnejších na Slovensku, je široká ponuka služieb a produktov pre všetky skupiny klientov. Prostredníctvom svojich dcérskych spoločností (ČSOB Asset Management, ČSOB Factoring, ČSOB Leasing, ČSOB Stavebná sporiteľňa a ČSOB Poistovňa, KBC Asset Management, ČSOB nadácia) vytvára širokú škálu produktov nielen v oblasti bankových služieb, ale aj investícií, úverov, stavebného sporenia, poistenia, viaceré druhy financovania, leasing, faktoring, dôchodky a mnohé iné. Banka sa zameriava na profesionalitu a komfort finančných služieb, preto sa pomocou moderných komunikačných technológií stará o uspokojovanie individuálnych potrieb svojich klientov bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú, t. aj bez opustenia domu.

1.3 Sprostredkovatelia na finančných trhoch

Nepriame financovanie podľa Chovancovej a kol. (2016) sa poskytuje predovšetkým prostredníctvom inštitucionálnych finančných sprostredkovateľov. Finančný trh má v súčasnosti veľmi zložitú inštitucionálnu štruktúru vzhľadom na jeho kolosálny kvalitatívny vývoj v druhej polovici 20. storočia. S určitým zjednodušením môžeme finančných sprostredkovateľov rozdeliť do dvoch hlavných skupín: bankových a nebankových sprostredkovateľov.

Banky resp. bankovní sprostredkovatelia môžu pôsobiť len na základe licencie vydanjej centrálnou bankou, pričom sa podieľajú na jej prísnej bankovej kontrole a regulácii. Hlavnou požiadavkou je dodržiavanie pravidiel kapitálovej primeranosti, čo pomáha znižovať rôzne formy rizík spojených s touto formou podnikania. V minulosti väčšinu finančných transakcií vykonávali bankové subjekty, ale v súčasnosti mnohé z týchto transakcií vykonávajú iné finančné inštitúcie, ktoré sú v druhej skupine.

Nebankovní sprostredkovatelia resp. nebankové finančné inštitúcie dostávajú licenciu od príslušných orgánov dohľadu. V mnohých prípadoch niektoré z týchto inštitúcií začínajú byť regulované podobnými pravidlami ako bankové subjekty – pravidlami obozretného podnikania a dodržiavaním kapitálovej primeranosti. Niektoré z inštitúcií z tejto skupiny často fungujú v oveľa liberálnejších podmienkach, čiže sa snažia aj hľadať medzery v zákonoch a pri svojej činnosti často využívajú rôzne, niekedy až nezdravé špekulácie. Nespornou výhodou týchto inštitúcií je, že získavajú dlhodobejší kapitál ako banky, často s nižšími požiadavkami na likviditu (ako sú podielové a penzijné fondy, poisťovne a pod.), čo im dáva nepopierateľnú konkurenčnú výhodu oproti komerčným bankám. Nebankovými sprostredkovateľmi sú investičné fondy a spoločnosti, ktorým Národná banka Slovenska vydala povolenie poskytovať pôžičky, teraz je ich 32.

Väčšiu skupinu na finančných trhoch tvoria **inštitucionálni sprostredkovatelia**, ktorí spravujú množstvo voľných finančných prostriedkov. Ide najmä o investičné a podielové fondy, ako aj penzijné fondy. Investičné a podielové fondy sú kľúčovými predstaviteľmi tzv. **kolektívneho investovania**. Umožňujú kombinovať voľné peňažné prostriedky a znižovať riziko vďaka diverzifikácii. Penzijné fondy sú v súčasnosti veľkými finančnými sprostredkovateľmi na finančných trhoch. V prvom rade majú dlhodobé zdroje, ktoré sa

snažia aktívne využívať nielen na národnom, ale aj medzinárodnom trhu. Penzijné fondy sú subjekty, ktoré svojim členom vytvárajú kapitalizovaný dôchodok na základe ich poistenia.

Podľa Siváka a kol. (2019) hlavnou funkciou finančných sprostredkovateľov je premieňať peniaze na kapitál, to znamená prijímať ich od rôznych veriteľov a poskytovať ich rôznym dlžníkom. Táto transformácia môže mať rôzne rozmery. Sprostredkovatelia často získavajú prostriedky od malých vkladateľov a robia z nich veľké balíky pôžičiek, ktoré poskytujú firmám, alebo naopak, prijímajú veľké vklady od firiem, ktoré zase delia na malé pôžičky. Táto transformácia môže mať aj časový aspekt. Ako sprostredkovatelia dostávajú zdroje s rôznou dobou splatnosti a takisto využívajú ich napr. pre poskytovanie úverov s rôznou dobou splatnosti, ich úlohou je aj časová koordinácia získavania zdrojov s ich využívaním. Samozrejme, v bankovom sektore je takáto koordinácia objektívnou nevyhnutnosťou a je podmienená aj pravidlami likvidity a obozretného podnikania.

1.4 Produkty na finančnom trhu

Podľa Dzurovej (2019) teraz je populárne mať všetko, čo majú ostatní. Je jedno, či mám na to peniaze alebo nie. Požičať si dnes peňažné prostriedky však nie je problém. NBS na svojej webovej stránke píše: „Klamanie spotrebiteľov v bankách, poisťovniach, ako aj v oblasti investičných produktov a spotrebiteľských úverov bolo donedávna bežným nástrojom zabezpečovania ziskov spoločností a príjmov jednotlivcov zúčastnených na sprostredkovaní a predaji,“. Práve preto treba byť informovaným spotrebiteľom a samému treba vedieť o produktoch, ktoré sú na finančnom trhu.

Finančné inštitúcie disponujú vzdelaným personálom, ktorý ovláda všetky oblasti finančného trhu, pričom všetky inštitúcie majú veľké rezervy vo vzťahu k spotrebiteľovi. Základom finančných vzťahov so spotrebiteľmi je ponuka produktu, ktorý je ako keby presne pre neho a to s relevantnými informáciami o cene, poplatkoch, štruktúre služieb spojených s ponúkaným produktom. Dnes aj finančné spoločnosti majú záujem ponúkať produkty dostatočne informovanému spotrebiteľovi. To znamená, že spotrebiteľ musí byť rovnocenným partnerom, ktorý informácie vlastní, môže si prečítať všetky informácie a preskúmať ich obsah, vie zhodnotiť vhodnosť produktu pre vlastnú potrebu, môže sa pýtať, chce sa poradiť s právnikmi, preštudovať si dokumenty sám doma a pod. Všetky informácie musí mať k dispozícii kontaktná osoba finančnej inštitúcie vrátane osobného bankára.

Pojem „finančné služby“ je všeobecne známy a takmer každý si pod ním môže niečo predstaviť. Možno práve preto sú definície, ak nejaké existujú, veľmi prísne. Preto bude postačovať jednoducho vyčleniť finančné služby ako samostatnú časť služieb ponúkaných finančnými sprostredkovateľmi. Alena Čejková (2010) vo svojej diplomovej práci o finančných službách tvrdí, že: „Ide o služby a poskytované produkty, ktoré ponúkajú banky, či rôzne finančné inštitúcie s cieľom uľahčiť finančné transakcie a s tým súvisiace činnosti v oblasti financií“.

Dzurová a kol. (2021) hovoria, že podľa portálu Slovensko.sk (2017) možno za finančnú službu považovať službu poskytovanú subjektmi finančného trhu, a ide o:

- poisťovňu, poisťovňu z iného členského štátu, zahraničnú poisťovňu alebo ich pobočky,
- obchodníka s cennými papiermi, zahraničný obchodník s cennými papiermi, pobočka zahraničného obchodníka s cennými papiermi,
- správcovskú spoločnosť, zahraničnú správcovskú spoločnosť, pobočku zahraničnej správcovskej spoločnosti,
- banku, zahraničnú banku, pobočku zahraničnej banky,
- doplnkovú dôchodkovú spoločnosť,
- inštitúciu elektronických peňazí, zahraničnú inštitúciu elektronických peňazí, pobočku zahraničnej inštitúcie elektronických peňazí,
- veriteľa, ktorý poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania, alebo
- inú osobu s obdobným predmetom činnosti, ako majú osoby uvedené v uvedených bodoch.

1.5 Správanie spotrebiteľa na finančnom trhu

Podľa Vojčíka a kol. (2012) spotrebiteľom v najvšeobecnejšom zmysle je každá fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Existuje niekoľko oblastí, v ktorých sa vytvárajú spotrebiteľské vzťahy. Ide o predaj tovaru, poskytovanie rôznych služieb vrátane obstarávacích, zdravotníckych, finančných, právnych a iných.

Finančný spotrebiteľ je podkategóriou spotrebiteľa, a jeho definíciu nájdeme v § 1 ods. 3, písm. c) Zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom, ktorý znie: „*Finančným spotrebiteľom sa rozumie spotrebiteľ na finančnom trhu, s ktorými pri ponúkaní finančnej služby alebo pri uzatváraní alebo plnení spotrebiteľskej zmluvy o poskytnutí finančnej služby koná dohliadaný subjekt alebo osoba konajúca v mene alebo na účet dohliadaného subjektu.*“ (Zbierka zákonov SR, 2004).

Od Litwina a Sapira (2009) môžeme vedieť, že rozhodnutia o dlhodobom sporení na dôchodok a/alebo podpore rodiny sú veľmi komplexné, tie vyžadujú pomerne rozsiahly zber a starostlivú analýzu informácií o typoch dostupných finančných aktív, ich dlhodobých rizikách a výnosoch, a o vplyve inflácie a investičných poplatkov na výnosy. V minulosti významnú časť strategických finančných rozhodnutí robil za občanov štát, ktorý občanom zabezpečoval dôchodkové, zdravotné a sociálne poistenie, či bytovú výstavbu. V súčasnosti je značná časť týchto rozhodnutí prenesená na domácnosti. Príkladom takýchto rozhodnutí je účasť v druhom a treťom pilieri dôchodkového sporenia, kúpa životného poistenia a/alebo hypotéky. Trhové hospodárstvo a demokratická spoločnosť poskytujú občanom oveľa väčší výber. Zároveň však kladú oveľa vyššie nároky na kvalitu strategického finančného rozhodovania. Kvalifikované rozhodovanie si vyžaduje aspoň základnú znalosť dôležitých finančných pojmov ako je vplyv inflácie na zisk, charakter zloženého úrokovania, či vplyv investičných nákladov na klesajúci zisk, resp. zvýšenie hypotekárnych splátok. Tieto predpoklady nie sú splnené mnohými spotrebiteľmi finančných služieb. Napríklad výsledky Európskeho prieskumu zdravia, starnutia a odchodu do dôchodku (SHARE) v 12 európskych krajinách ukazujú, že polovica domácností nad 50 rokov má problém zosúladiť svoje mesačné výdavky s ich príjmami.

Jain, Pinson a Malhotra (1987) hovoria, že pre mnohých kupujúcich je povaha potrieb nejasná a často sa rozhodnú niektoré z nich ignorovať, napríklad tie, ktoré sú spojené s nepríjemnými životnými udalosťami (krádež, choroba alebo smrť). Dôsledkom toho je nezáujem spotrebiteľov o nákup finančných služieb, ktoré spĺňajú tieto potreby, a ťažkosti pri určovaní ich objemu. Zákazníci si neuvedomujú, že potrebujú nakupovať finančné služby. V skutočnosti zostávajú pasívnymi účastníkmi procesu rozhodovania o nákupe, kým nie sú priamo v mieste obsluhy.

1.6 Digitalizácia finančného sektora

Amorim (2020) píše, že digitalizáciu možno vnímať ako dôležitý technologický trend, ktorý mení spoločnosť a podniky. Ide o využitie digitálnych technológií na zmenu obchodného modelu a poskytnutie nových príležitostí na zvýšenie predaja a vytvorenie pridanej hodnoty. Účelom tohto procesu je preniesť poskytované služby do digitálneho prostredia.

V prípade bankovníctva môžeme pojem digitalizácia považovať za transformáciu analógových informácií a ich spracovanie do digitálnej podoby, napríklad prechod od používania hotovosti na elektronické platby, ako aj vytváranie nových foriem na zvyšovanie hodnoty.

Podľa Orbanovej a Velichovej (2011) elektronické bankovníctvo je moderná forma platobného styku. Klient neprichádza do osobného kontaktu s pracovníkmi banky pri riešení bankových záležitostí, takže nepotrebuje prísť osobne do banky zaplatiť nájomné napríklad. Klient komunikuje s bankou pomocou moderných telekomunikačných technológií, akými sú mobilný telefón, internet, fax alebo pevná linka. Pre identifikáciu klienta slúži takzvaný PIN kód, login, heslo a GRID karta (plastová karta s digitálnymi kódmi na potvrdenie operácie slúži ako podpis).

K výhodám elektronického bankovníctva patrí:

- možnosť komunikácie s bankou 24 hodín denne, 7 dní v týždni, tzn. aj keď je banka skutočne zatvorená,
- pohodlnejšia komunikácia, možnosť komunikovať s bankou skoro odkiaľkoľvek na svete,
- schopnosť vykonávať aktívne operácie, ako je zadávanie platobných príkazov, ako aj pasívne operácie ako je príjem výpisov z účtu a informácií o ponúkaných produktoch,
- vedenie účtu cez mobil, internet, e-mail, telefón atď.,
- nižšie poplatky než za služby v banke.

K rozšíreným nástrojom elektronického bankovníctva patrí: home banking, internet banking, e-mail banking, SMS banking, mobil banking (GSM banking), telefón banking.

Home banking je služba, ktorá je vhodná hlavne pre veľké spoločnosti. Je založená na prepojení osobného počítača klienta s informačným systémom banky. Umožňuje prístup k účtu s možnosťou priameho pripojenia k systému účtov klienta. Pripojenie je možné len

prostredníctvom počítača, na ktorom je nainštalovaný špeciálny softvér. Bezpečnosť je zabezpečená prostredníctvom hesiel, šifrovania správ a elektronických podpisov.

Internet banking je o tom, že klient nadviaže spojenie s bankou cez verejnú internetovú sieť. Po zadaní prístupových kódov môže klient bez časového a priestorového obmedzenia v reálnom čase dostávať informácie o svojom účte alebo kredite, môže napríklad zadávať platobné príkazy alebo vkladať na termínovaný účet.

E-mail banking - účelom služby je zasielať klientovi prostredníctvom verejnej internetovej komunikačnej siete do jeho e-mailovej schránky napríklad výpisy z účtu v elektronickej podobe, potvrdenia o vykonaných transakciách alebo bankové informácie.

SMS banking je služba založená na princípe prijímania krátkych textových správ na mobilný telefón. Služba je určená pre tých klientov, ktorí potrebujú neustále sledovať zmeny na svojom bankovom účte. Prostredníctvom tejto služby zákazník môže len získať informácie o účte.

Mobil banking (GSM banking) je služba, v rámci ktorej môže klient vykonávať bankové operácie pomocou mobilného telefónu. Bankové operácie sa realizujú prijímaním a odosielaním SMS správ. Služba je viazaná na konkrétne číslo SIM kar. Všetky prenášané informácie sú šifrované.

Telefón banking je služba, pri ktorej sa na spojenie klienta s bankou používa klasická telefónna linka. Tak klient môže kontaktovať operátora call centra alebo sa napojiť na informačný systém banky, ktorý ho nasmeruje k jednotlivým krokom. Zákazník si následne vyberá z ponuky pomocou číslíc telefónu.

Taktiež existujú, známe pre nás všetkých, platobné karty. Sú to platobné prostriedky slúžiace na bezhotovostnú platbu za tovar alebo na výber hotovosti z bankomatu. Platobná karta patrí banke a jej držiteľom je klient, ktorému bola vydaná. Druhy platobných kariet: debetná karta, kreditná karta, platobná (charge) karta, virtuálna karta a bezkontaktné platobné karty.

2 Ciel' práce, metodika práce a metódy skúmania

V súčasnosti sa finančný trh mení oveľa rýchlejšie ako to bolo v minulosti, môže za to mnoho faktorov. Preto je hlavným cieľom našej práce zistiť cez výber vybraných faktorov z teoretickej časti práce aké typy produktov preferujú ľudia v súčasnej dobe na finančnom trhu a aký má vplyv na to ich vzdelanostná úroveň.

Naším čiastkovým cieľom je zistiť typické správanie spotrebiteľov na základe ich vzdelania. Na tieto odpovede sme sa snažili prísť pomocou kvalitatívneho výskumu, konkrétne pomocou rozosieleného online dotazníka. Ďalšími čiastkovými cieľmi je zistiť ako sú klienti bánk spokojní so svojimi produktami na finančnom trhu, ktoré sa dotýkajú bankovníctva, poisťovníctva, investovania, sporenia a zistiť ich pohľad na dobu digitalizácie, ktorá tiež výrazným spôsobom ovplyvňuje súčasný finančný trh.

Dotazník bol tvorený 18 uzatvorenými otázkami (viď príloha 1). Otázky sme naprofilovali pre respondentov podľa vypracovanej teórie z prvej časti tejto záverečnej práce. Dotazník sme vytvorili v programe Microsoft Forms, ktorý je súčasťou balíka Microsoft Office. Dotazník bol anonymný a jeho vyplnenie trvalo približne 5 minút. Dotazník sme rozposlali mladým ľuďom študujúcim na Ekonomickej Univerzite ako aj známym a priateľom, s ktorými často komunikujeme na platforme Facebook. Spolu sa nám podarilo zozbierať 215 respondentov.

3 Výsledky práce a diskusia

V tejto kapitole sme sa zaoberali analyzovaním získaných dát z dotazníkového prieskumu. Dotazník sme začali vyhodnocovať od siedmej otázky dotazníka. Prvých 6 otázok sa týkalo charakteristiky našich respondentov, a tie sme analyzovali v metodike tejto záverečnej práce. Celkový počet otázok bol 18 (viď príloha 1).

3.1 Charakteristika vzorky

Prvých 6 otázok sa týkalo profilu respondentov, išlo o charakteristiky ako pohlavie, vek, vzdelanie, sociálny status, a počet detí. Na základe týchto údajov sme mali v pláne si vyprofilovať typického respondenta, ktorý využíva súčasné produkty dnešnej doby na slovenskom finančnom trhu. Ďalšie časti dotazníka sa zaoberali problematikou bankovníctva, poisťovníctva, investovania, sporenia a digitalizácie a ich vplyvu na dnešného človeka.

Zozbierané údaje sme najprv museli skontrolovať a očistiť od zle vyplnených odpovedí. Neskôr sme každú jednu otázku dotazníka analyzovali a vytvorili sme ku každej otázke pomocou opisnej štatistiky vyplývajúce závery. Zväčša sme využívali štatistické charakteristiky ako suma, aritmetický priemer, modus, maximálna a minimálna hodnota (Pacáková a kol., 2003). Tieto závery nám mali odpovedať na čiastkové a hlavný cieľ práce.

Náš objekt skúmania tvorila vzorka 215 respondentov (160 žien a 55 mužov). Ich vekový rozsah bol od 19. roku života po 60. rok života. Priemerný vek respondentov bol 25 rokov. Najviac respondentov odpovedalo vo veku 21 rok, a to 44 respondentov, čo tvorilo 20,47% a priemerný vek bol 25 rokov. Najviac odpovedí máme od mladých ľudí vo veku od 19 do 28 rokov, išlo o 187 respondentov, čo je 86,98% našej zozbieranej vzorky (viď tabuľka 1).

Tabuľka 1: Vek respondentov

Vek:	Počet	Percentá (%)
19 - 20	37	17,21
21 - 30	155	72,10
31 - 40	8	3,72
40 - 50	9	4,18
51 - 60	6	2,79
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Medzi respondentami bolo trikrát viac mužov, a to presne 55 (25,58%) mužov a 160 žien (74,42%). Najviac mužov bolo vo vekovom intervale 20 až 23 rokov (33 – 60%). Najviac žien bolo vo veku 19 až 24 rokov, konkrétne 123 žien (76,88%). Priemerný vek u mužov bol 26 rokov, a u žien 24 rokov.

Tabuľka 2: Pohlavie respondentov

Pohlavie:	Počet	Percentá (%)
Muž	55	25,58
Žena	160	74,42
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ďalšou profilovou otázkou o respondentoch bola otázka o ich najvyššom dosiahnutom vzdelaní. Ako klasifikáciu na dosiahnuté vzdelanie sme použili klasifikáciu ISCED (International Standard Classification of Education), podľa ktorej sa postupuje v Európe a je akceptovaná aj inými medzinárodnými organizáciami (UNESCO, OECD). V tabuľke 3 sme zozbierané analýzy rozdelili podľa klasifikačných stupňov ISCED (MŠVVaŠ. 2022). Viac v tabuľke 3.

Tabuľka 3: Dosiahnuté vzdelanie respondentov

Vzdelanie	Počet	%
Základné	1	0,47
Stredné (s vyučením/bez vyučenia, bez maturity, odborné i neodborné)	36	16,74
Vyššie odborné s maturitou	103	47,91
Vysokoškolské - bakalársky titul	39	18,14
Vysokoškolské - magisterský alebo inžiniersky titul	33	15,35
Vysokoškolské - doktorský titul alebo vyšší	3	1,40
Bez vzdelania	0	0
Vysokoškolské	75	34,88
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ďalej nás zaujímalo, či sú respondenti v našej vzorke ekonomicky aktívni. Do tabuľky 4 sme detailne napísali všetky zozbierané údaje a zistili sme, že našu vzorku tvoria prevažne študenti.

Tabuľka 4: Ekonomický status

Ekon. Status:	Počet	Percentá (%)
Študent	159	73,95
Zamestnanec (FO)	43	20,00
Podnikateľ (PO)	9	4,19
Dôchodca	1	0,47
Nezamestnaný	3	1,40
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

V tabuľke 5 sa nachádzajú informácie o ich rodinnom stave.

Tabuľka 5: Rodinný stav

Stav	Počet	Percentá (%)
Slobodný	120	55,81
Ženatý/Vydatá	94	43,72
Rozvedený(á)	1	0,47
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poslednou otázkou bola otázka o deťoch. Informácie ohľadne tejto otázky budeme využívať hlavne pri starších respondentoch so záväzkami, a to je iba 30 respondentov z 215.

Tabuľka 6: Deti

Deti:	Počet	Percentá (%)
Áno	30	13,95
Nie	185	86,05
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spravovanie

Medzi respondentov s deťmi je 18 ľudí s vysokoškolským vzdelaním, čo je 60% od celkového počtu respondentov s deťmi, so stredným (s vyučením/bez vyučenia, bez maturity, odborným i neodborným) – 5 (16,67%) a s vyšším odborným vzdelaním s maturitou je 7 respondentov, čo je 23,33%. Taktiež väčšina z nich je ekonomicky aktívna: zamestnanci (FO) – 19 a podnikatelia (PO) – 5, a mala časť sú nezamestnaní – 3, študenti – 2 a jeden dôchodca. Medzi respondentov, čo majú deti investovali – 13 (väčšina z nich – 9, investujú do akcií a do kombinácií, ktoré obsahujú akcie).

3.2 Dotazník – bankovníctvo a investovanie

Siedma otázka sa týkala informácie v akej banke majú naši respondenti založené bankové účty. Vďaka tejto otázke sme chceli zistiť obľúbenosť bánk našej vzorky respondentov. Vyhodnotenie tejto otázky sa nachádza v nasledujúcej tabuľke 7.

Tabuľka 7: Banky respondentov

Banka:	Počet	Percentuálne (%)
Slovenská sporiteľňa	53	24,65
Tatra banka	83	38,60
VÚB	32	14,88
ČSOB	13	6,05
Iná	34	15,81
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Najviac respondentov malo založený účet v Tatra banke, druhou bankou bola Slovenská sporiteľňa, treťou bola VÚB a štvrtou bankou bola ČSOB. V iných bankách malo otvorené bankové účty 34 respondentov. Tieto 4 banky sme si vybrali z dôvodu ich umiestnenia na finančnom slovenskom trhu (Top banky, 2022).

V ôsmej otázke sme sa snažili zistiť ich spokojnosť s využívaním svojho bankového účtu. Respondenti si mohli vybrať na Likertovej stupnici od 1 do 10 (1 = najmenej spokojný, 10 = najviac spokojný). Až 67 respondentov ohodnotilo svoj účet najvyššou hodnotou spokojnosti, a to hodnotením 10 z 10. Priemerné hodnotenie všetkých respondentov bolo 8,18, čo poukazuje na to, že väčšina respondentov sú celkom spokojní so svojim bankovým účtom. Po vyfiltrovaní zozbieraných údajov podľa bánk sme výsledky zozbierali do nasledujúcej tabuľky 8.

Tabuľka 8: Spokojnosť so svojim účtom

Banka:	Priemer
Tatra banka	8,54
Slovenská sporiteľňa	8,06
VÚB	7,78
ČSOB	7,46
Iná	8,12

Zdroj: Vlastné spracovanie

Deviata otázka sa venovala téme investovania. Opýtali sme sa našich respondentov, či už niekedy mali vlastnú skúsenosť s investovaním. Výsledky analýzy tejto otázky sa nachádzajú v tabuľke 9.

Tabuľka 9: Investovanie respondentov

Investovanie:	Počet	Percentá
Áno	75	34,88
Nie	140	65,12
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na základe týchto dát sme vyhodnotili, že 140 respondentov (65,12%) ešte nemala skúsenosť s investovaním. Zvyšných 75 respondentov (34,88%) už túto skúsenosť s investovaním malo. Väčšina respondentov, čo už investovali sú ženy – 43. Najviac ľudí investuje vo veku 21-24 roky a najstarší respondent mal 59 rokov. Najviac investujú ľudia z vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním s maturitou – 69 respondentov. 49 respondentov, čo už majú skúsenosť s investovaním sú študenti a 25 sú ľudia, taktiež v našej vzorke máme aj jedného dôchodcu, ktorý investoval. 68 respondentov malo spoločnú vlasťnosť, a to sporenie.

V desiatej otázke dotazníka sme chceli ohodnotiť u respondentov, ktorí už investovali, ako sú spokojní s investovaním za pomoci banky. Na Likertovej stupnici od 1 do 10 vyšla

ich spokojnosť v priemere 5,28 z 10. V tabuľke 10 sa nachádza vyhodnotenie u našej vzorky respondentov spokojnosť pri investovaní s ich bankami, v ktorých majú založený bankový účet.

Tabuľka 10: Hodnotenie spokojnosti pri investovaní v bankách

Banka:	Priemer
Tatra banka	5,5
Slovenská sporiteľňa	5,96
VÚB	3,93
ČSOB	1
Iná	5,79

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri porovnávaní bánk pri investovaní v našej vzorke sme zistili že, respondenti Slovenskej sporiteľne boli najviac spokojní s investovaním za pomoci banky. Aj keď ohodnotenie tejto vlastnosti pri jednotlivých vybraných bankách bolo pod 6 z 10.

V jedenástej otázke dotazníka sme sa pýtali týchto istých respondentov, ktorí mali skúsenosť s investovaním, že kde brali inšpiráciu na ich prvé investovanie. Táto otázka mala odpoveď vo forme textu, a preto dvaja z respondentov dali na ňu odpoveď, ktorú nemôžeme ohodnotiť. Výsledky z tejto otázky sú v tabuľke 11.

Tabuľka 11: Inšpirácia na prvé investovanie

Inšpirácia prvého investovania	Počet	Percentá (%)
Kamaráti/Známi	9	12,00
Práca vo finančnom sektore + kamaráti	1	1,33
Finančný poradca	5	6,67
Internet a sociálne siete	20	26,67
Internet + banka	1	1,33
Banka	13	17,33
Škola	4	5,33
Rodičia/príbuzní	3	4,00
Partner(ka)	5	6,67
Vlastný prieskum trhu, sledovanie aktuálnej situácie na trhu	6	8,00
Želanie znásobiť svoje peniaze	2	2,67
Partners Group	1	1,33
Finax + Crypto	1	1,33
Revolut	1	1,33
Equity Finance	1	1,33
Nekorektná odpoveď	2	2,67
Spolu	75	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z analýzy získaných dát sme zistili, že najviac respondentov bralo inšpiráciu pre svoje prvé investovanie z internetu, sociálnych sietí, z videí na YouTube a to je 20 respondentov, 13 respondentov čerpalo inšpiráciu od banky a jej zamestnancov, taktiež jeden z respondentov mal kombinovanú inšpiráciu – internet + banka. Detailné informácie sú v tabuľke 11.

Keď sme sa detailnejšie pozreli na údaje o respondentoch, dozvedeli sme sa, že medzi tých, ktorí inšpiráciu čerpali z internetu je 13 mužov a 7 žien. Taktiež sme sa dozvedeli, že väčšina respondentov sú vo veku 21-27 a majú vyššie odborné vzdelanie s maturitou. Väčšina z tých, čo majú inšpiráciu z banky sú ženy – 11 a dvaja muži. Polovica z nich majú vyššie odborné vzdelanie s maturitou a statní majú vysokoškolské a stredné vzdelanie. Väčšina z nich sú mladí ľudia vo veku 20-28 rokov a prevažne sú študenti. Ešte sme hlbšie rozobrali pomerne veľkú skupinu, ktorú tvoria ľudia pre ktorých inšpiráciou boli ľudia z ich okolia (kamaráti, známi, rodina, partner/ka), to je dokopy 17 respondentov, 8 z nich sú ženy a o jedného viac je mužov, sú to mladí ľudia vo veku 20-28 rokov + dvaja vo veku 35 a 59

rokov. Prevažne sú to respondenti s vyšším odborným vzdelaním s maturitou – 9 a ostatní majú vysokoškolské vzdelanie, iba 4 z nich majú prácu a ostatní sú študenti.

V otázke 12 sme sa respondentov so skúsenosťou s investovaním spýtali do čoho investovali. Možnosti odpovedí bolo viacej a respondent mohol vybrať viac odpovedí naraz. V nasledujúcej tabuľke 12 je možné vidieť portfólio odpovedí.

Tabuľka 12: Druhy investícií našich respondentov

Druhy investícií	Počet	Percentá (%)
Cenné papiere	5	6,67
Zlato a drahé kovy	0	0,00
Nehnutelnosť	2	2,67
Komodity	0	0,00
Akcie	21	28,00
Kryptomeny	7	9,33
Iné	3	4,00
Akcie; Cenné papiere	6	8,00
Akcie; Cenné papiere; Komodity	1	1,33
Akcie; Cenné papiere; Kryptomeny	8	10,67
Akcie; Cenné papiere; Zlato a drahé kovy	3	4,00
Akcie; Cenné papiere; Iné	1	1,33
Akcie; Komodity	1	1,33
Akcie; Kryptomeny	6	8,00
Akcie; Kryptomeny; Komodity	2	2,67
Akcie; Kryptomeny; Zlato a drahé kovy	1	1,33
Akcie; Kryptomeny; Cenné papiere; Komodity	1	1,33
Akcie; Kryptomeny; Cenné papiere; Nehnutelnosť	1	1,33
Akcie; Kryptomeny; Cenné papiere; Zlato a drahé kovy; Komodity	1	1,33
Cenné papiere; Zlato a drahé kovy; Komodity	1	1,33
Kryptomeny; Cenné papiere	1	1,33
Kryptomeny; Zlato a drahé kovy	1	1,33
Kryptomeny; Iné	1	1,33
Nehnutelnosť; Iné	1	1,33
Spolu	75	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z analýzy otázky 12 sme zistili, že nikto z respondentov neinvestoval osobitne len do zlata a drahých kovov alebo do komodít. Najviac respondentov investovalo iba do akcií,

Najviac ľudí investuje do akcií, medzi nich je viac žien a to je 16. Väčšina sa jedná o mladých ľudí vo veku 20-28 rokov (17 respondentov). A taktiež sú to prevažne študenti s vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním s maturitou. Tiež celkom dosť ľudí investuje do kryptomien, sú to muži a jedna žena vo veku 19-23 a 35 rokov, traja majú stredné vzdelanie, taká istá čiastka má vyššie odborné vzdelanie a jeden má vysokoškolské vzdelanie, sú to študenti a dvaja pracujúci ľudia. Iba do cenných papierov investujú prevažne ženy študentky a jeden muž zamestnanec vo veku 21-28 rokov, s vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním. Do kombinácii akcie + cenné papiere + kryptomeny investujú 5 mužov a 3 ženy vo veku 20-24 a 34 roky, sú to prevažne študenti s vyšším odborným vzdelaním s maturitou. Taktiež dve populárne kombinácie sú z akciami. Do akcií + cenných papierov investujú ženy a jeden muž vo veku 21-27 rokov, polovica z nich má vysokoškolské vzdelanie a polovica má vyššie odborné vzdelanie s maturitou, sú to študenti a zamestnanci. Do druhej kombinácie akcie + kryptomeny investuje polovica mužov a polovica žien vo veku 21-24 a 47 rokov, sú to študenti s vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním a jeden zamestnanec s vysokoškolským vzdelaním.

V otázke 13 sme sa chceli dozvedieť, kto bol pre respondentov, ktorí investovali, ich sprostredkovateľom. Výsledky z analýzy tejto otázky sú v tabuľke 13.

Tabuľka 13: Sprostredkovatelia investovania

Sprostredkovateľ:	Počet	Percentá (%)
Banka	22	29,33
Finančný agent	10	13,33
Investičná spoločnosť	13	17,33
Iné	15	20,00
Banka; Finančný agent	4	5,33
Banka; Investičná spoločnosť	3	4,00
Banka; Iné	1	1,33
Banka; Investičná spoločnosť; Finančný agent; Iné	1	1,33
Investičná spoločnosť; Finančný agent	5	6,67
Investičná spoločnosť; Iné	1	1,33
Spolu	75	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

22 respondentov si za svojho finančného sprostredkovateľa zvolili banku. Druhou najčastejšou možnosťou boli investičné spoločnosti, ktoré si vybralo 13 respondentov (17,33%). Finančného agenta si vybralo 10 respondentov a iného finančného sprostredkovateľa 15 respondentov. V tejto otázke sa dali zvoliť viaceré odpovede a kombináciu investičných sprostredkovateľov si vybralo 15 respondentov zo 75 (20%).

Respondenti, ktorí si zvolili za sprostredkovateľa banku ohodnotili svoju spokojnosť s ich bankou na Likertovej stupnici od 1 do 10 na hodnotu 7,86. Keď sme si bližšie pozreli na profil týchto respondentov, tak sme zistili, že polovica z týchto respondentov mala vysokoškolské vzdelanie a druhá polovica vyššie odborné vzdelanie s maturitou. Respondenti s vyšším vzdelaním boli na trhu práce zamestnaní a respondenti s vyšším odborným vzdelaním s maturitou boli väčšinou študenti vysokej školy.

3.3 Dotazník – časť poistenie

V otázke 14 nás zaujímalo, či naši respondenti našej vzorky vlastnia poistenie. V tabuľke 14 sú výsledky z našej analýzy. Zistili sme, že 152 respondentov z 215 vlastní poistenie a 63 respondentov poistenie nevlastní.

Tabuľka 14: Poistenie respondentov

Poistenie:	Počet	Percentá (%)
Áno	152	70,70
Nie	63	63,00
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z analýzy otázky 14 sme zistili, že medzi respondentov, ktorí majú poistenie je 112 žien a 40 mužov, väčšinou sú to študenti vo veku 19-25 rokov. Väčšina z nich (73) má vyššie odborné vzdelanie s maturitou, vysokoškolské vzdelanie má 54 respondenti a 24 majú stredné vzdelanie, a jeden z respondentov má základné vzdelanie. A starší respondenti, ktorí majú poistenie, vo veku 23 a 26-60 rokov majú ešte aj deti.

V ďalšej otázke 15 nás pri respondentoch, ktorí poistenie vlastnia zaujímalo pre aký typ poistenia sa rozhodli. Výsledky sú v tabuľke 15.

Tabuľka 15: Druh poistenia respondentov

Druh poistenia:	Počet	Percentá (%)
Spolupoistenie	0	0,00
Životné poistenie	15	9,87
Poistenie proti devízovým rizikám	0	0,00
Poistenie majetku	2	1,32
Zdravotné poistenie	27	17,76
Sociálne poistenie	1	0,66
Iné	4	2,63
Poistenie majetku; Životné poistenie	4	2,63
Poistenie majetku; Zdravotné poistenie	5	3,29
Poistenie majetku; Zdravotné poistenie; Životné poistenie	2	1,32
Poistenie majetku; Životné poistenie; Sociálne poistenie	1	0,66
Poistenie majetku; Zdravotné poistenie; Sociálne poistenie	2	1,32
Poistenie majetku; Zdravotné poistenie; Životné poistenie; Sociálne poistenie	8	5,26
Poistenie majetku; Zdravotné poistenie; Životné poistenie; Sociálne poistenie; Spolupoistenie	1	0,66
Poistenie majetku; Životné poistenie; Poistenie proti devízovým rizikám	1	0,66
Sociálne poistenie; Zdravotné poistenie	23	15,13
Sociálne poistenie; Zdravotné poistenie; Životné poistenie	27	17,76
Sociálne poistenie; Zdravotné poistenie; Životné poistenie; iné	3	1,97
Sociálne poistenie; Zdravotné poistenie; iné	4	2,63
Zdravotné poistenie; Spolupoistenie	1	0,66
Zdravotné poistenie; Životné poistenie	16	10,53
Zdravotné poistenie; iné	2	1,32
Životné poistenie; Poistenie proti devízovým rizikám; Sociálne poistenie; Zdravotné poistenie	1	0,66
Životné poistenie; iné	2	1,32
Spolu	152	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Veľká čiastka respondentov, čo je 27 (17,76%) mali iba zdravotné poistenie. Životné poistenie malo 15 respondentov (9,87%). Iba dvaja respondenti (1,32%) mali len poistenie

majetku, jeden respondent (0,66%) mal iba sociálne poistenie a ešte 4 respondenti (2,63%) mali iné druhy poistenia, ktoré nebolo uvedené v dotazníku. Poistenie proti devízovým rizikám alebo iba spolupoistenie nemal nikto z respondentov. 2/3 respondentov, čo je 67,78%, kombinovali rôzne druhy poistení, najčastejšími kombináciami boli sociálne + zdravotné + životné poistenie. Pri tejto otázke mali respondenti možnosť si vybrať viac odpovedí. Tieto kombinácie sa nachádzajú v predchádzajúcej tabuľke.

Najviac ľudí si vybrali len zdravotné poistenie, medzi nich je najviac ľudí vo veku 20-22 roky, taktiež sú to skoro všetci ženy, a prevažne sú to študenti. Skoro polovica z nich má vyššie odborné vzdelanie s maturitou a približne rovnaké množstvo ľudí má stredné a vysokoškolské vzdelanie a len dvaja z nich majú deti. Taktiež dost ľudí si vybralo životné poistenie, prevažne sú to ľudia vo veku 21-24, sú to študenti a štyria zamestnanci, väčšinou sú to ženy, približne v rovnakom množstve ľudia majú stredne, vysokoškolské a vyššie odborné vzdelanie s maturitou a len traja z nich majú deti. Najpopulárnejšiu kombináciu sociálne + zdravotné + životné poistenie vybrali respondenti vo veku 19 a 21-23, väčšinou sú to ženy, prevažne sú študenti, väčšina z nich má vysokoškolské a vyššie odborné vzdelanie s maturitou a len jeden respondent má deti. Taktiež populárna kombinácia bola sociálne + zdravotné poistenie, ktorú vybrali ľudia prevažne vo veku 21-22 roky, sú to 15 žien a 8 mužov, väčšinou sú to študenti a 5 ľudí s prácou, viac ako polovica má vyššie odborné vzdelanie s maturitou a ostatní majú stredné a vysokoškolské vzdelanie a len dvaja z nich majú deti. Ešte jednu populárnu kombináciu ako zdravotné + životné poistenie preferujú prevažne ženy vo veku 19-23 roky, sú to študenti a jeden nezamestnaný, väčšina z nich má vyššie odborné vzdelanie s maturitou a len jeden z nich má deti.

3.4 Dotazník – časť sporenie

V otázke 16 sme sa zamerali na sporenie peňazí. Chceli sme zistiť, či respondenti si sporia. Zistili sme, že 169 respondentov z 215 si sporí financie a ostatných 46 si peniaze nesporia (viď tabuľka 16). Pri hlbšej analýze sme zistili, že tí respondenti, ktorí si šetria, tak všetci títo respondenti už mali aj skúsenosť s investovaním. Ich dôvera v ich bankový účet je v priemere 8,11 % a ich vekový priemer bol 27,45 rokov.

20-23 Keď sme sa podrobnejšie pozreli na analýzu nášho dotazník, zistili sme, že väčšina ľudí, ktorí sporia peniaze sú vo veku 20-23 roky, medzi nich je 126 žien a trikrát

menej mužov, prevažná väčšina sú študenti, dvaja nezamestnaní a ostatní sú podnikatelia a zamestnanci, najviac z nich má vyššie odborné vzdelanie s maturitou – 81, vysokoškolské vzdelanie má 59 respondentov, stredné vzdelanie – 28 a základne vzdelanie má len jeden respondent, taktiež 23 respondenti majú deti.

Tabuľka 16: Sporenie

Sporenie:	Počet	Percentá (%)
Áno	169	78,60
Nie	46	21,40
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

V otázke 17 sme sa respondentov, ktorí sporia opýtali, že kde nasporené peniaze majú uložené. Respondenti si aj v tejto otázke mohli vybrať viacej možností. Výsledky z tejto analýzy sú v tabuľke 17.

Tabuľka 17: Úložisko sporenia

Úložisko sporenia:	Počet	Percentá (%)
Banke (na bežnom účte)	21	12,43
Banke (na sporiacom účte)	37	21,89
Doma v hotovosti	9	5,33
Fondy	18	10,65
Iné	2	1,18
Banke (na bežnom účte); Doma v hotovosti	14	8,28
Banke (na bežnom účte); Fondy	4	2,37
Banke (na bežnom účte); Doma v hotovosti; Fondy	1	0,59
Banke (na bežnom účte); Banke (na sporiacom účte)	10	5,92
Banke (na bežnom účte); Banke (na sporiacom účte); Doma v hotovosti	10	5,92
Banke (na bežnom účte); Banke (na sporiacom účte); Fondy	6	3,55
Banke (na bežnom účte); Banke (na sporiacom účte); Doma v hotovosti; Fondy	3	1,78
Banke (na bežnom účte); Iné	1	0,59
Banke (na sporiacom účte); Doma v hotovosti	12	7,1
Banke (na sporiacom účte); Fondy	16	9,47
Banke (na sporiacom účte); Doma v hotovosti; Fondy	3	1,78
Banke (na sporiacom účte); Banke (na bežnom účte); Iné	1	0,59
Fondy; Iné	1	0,59
Spolu	169	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Najviac respondentov sporilo peniaze v banke na sporiacom účte, a to 37 respondentov (21,88%). Ale aj druhá najväčšia skupina sporí peniaze tiež v banke, ale na bežnom účte, ide o 21 respondentov (12,43%). Trošku menej respondentov sa rozhodlo sporiť vo fondoch, a to 18 respondentov (10,65%). Iba 9 zo 169 respondentov sporia peniaze len doma v hotovosti, čo je 5,33% a 2 respondenti (1,18%) si vybrali nejaké iné miesto pre svoje peniaze. 82 respondentov, čo je 48,53% našej vzorky, ktorí sporia, si zvolili niekoľko rôznych miest na sporenie svojich peňazí. Jedná sa o rôzne kombinácie sporenia v banke na bežnom účte a iných možností. Všetky tieto kombinácie sa nachádzajú v predchádzajúcej tabuľke.

V banke na sporiacom účte sporia prevažne ženy a to vo veku 21-23, medzi nich sú štyria zamestnanci, jeden nezamestnaný a ostatní sú študenti, najviac z nich (21) majú vyššie

odborné vzdelanie s maturitou, vysokoškolské vzdelanie majú 9 respondentov a stredné – 7, deti majú len dvaja respondenti, ktorí sporia len na sporiacom účte. Na bežnom účte sporia prevažne ženy a to vo veku 20 a 22-23, medzi nich sú šiesti zamestnanci, jeden podnikateľ a ostatní sú študenti, najviac z nich (10) majú vysokoškolské vzdelanie, vyššie odborné vzdelanie s maturitou majú 7 respondentov a stredné – 4, deti majú len dvaja respondenti, ktorí sporia len na bežnom účte. Vo fondoch sporia mladí ľudia do 30 rokov, to sú muži a ženy v rovnakom množstve, medzi nich sú piati zamestnanci, jeden podnikateľ a ostatní sú študenti, polovica z nich má vyššie odborné vzdelanie s maturitou, vysokoškolské vzdelanie má 7 respondentov a stredné vzdelanie – 2, len dvaja majú deti. V banke na sporiacom účte a vo fondoch sporia prevažne ženy a dvaja muži do 30 rokov, a taktiež po jednej žene vo veku 35 a 47 rokov, jedna polovica sú študenti a druhá polovica sú zamestnanci a jeden podnikateľ, polovica má vyššie odborné vzdelanie s maturitou a druhá polovica má vysokoškolské vzdelanie, deti majú štyria z nich vo veku 30-47 rokov. V banke na bežnom účte a doma v hotovosti sporia ženy študentky vo veku 19-23 roky a dvaja muži vo veku 37 (zamestnanec) a 45 (podnikateľ) rokov, polovica z nich má vyššie odborné vzdelanie s maturitou, stredné vzdelanie majú štyria a vysokoškolské vzdelanie má len jeden respondent, deti majú jedna žena a jeden muž. V banke na sporiacom účte a doma v hotovosti sporia len ženy študentky a jedna zamestnankyňa vo veku 19-27 rokov, polovica z nich má vyššie odborné vzdelanie s maturitou, vysokoškolské vzdelanie má štyri ženy a stredné vzdelanie – 2, a jedná žena, ktorá je zamestnankyňa má deti.

3.5 Dotazník – časť digitalizácia

Posledná otázka nášho dotazníka sa týkala elektronického bankovníctva. Zaujímalo nás, či respondenti v našej vzorke využívajú elektronické bankovníctvo a ak áno, tak konkrétne aký typ. V nasledujúcej tabuľke je možné si pozrieť výsledky z tejto otázky.

Tabuľka 18: Typ elektronického bankovníctva

Typ elektronického bankovníctva	Počet	Percentá (%)
Home banking	1	0,47
Internet banking	155	72,09
E-mail banking	0	0,00
SMS banking	0	0,00
GSM banking	0	0,00
Telefón banking	16	7,44
Žiaden	3	1,40
Internet banking; Home banking	4	1,86
Internet banking; SMS banking	9	4,19
Internet banking; Telefón banking	25	11,63
Internet banking; Telefón banking; E-mail banking	1	0,47
Internet banking; E-mail banking; SMS banking; GSM banking; Telefón banking; Home banking	1	0,47
Spolu	215	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Väčšina respondentov a to konkrétne 155 respondentov (72,09%) používajú Internet banking. Druhým najčastejším typom bol Telefón banking. Nikto z respondentov nepoužíva iba E-mail banking, SMS banking a GSM banking. 40 respondentov (18,62%) kombinujú druhy elektronického bankovníctva, ktoré používajú (najviac z nich – 25 respondentov (11,63%) kombinujú Internet banking a Telefon banking).

Internet banking používajú prevažne ľudia vo veku 20-24 roky, medzi nich je 118 žien a približne trikrát menej mužov, najviac (116) je študentov, dvaja nezamestnaní, jeden dôchodca a 36 zamestnancov a podnikateľov. Najviac respondentov (79) má vyššie odborné s maturitou, vysokoškolské vzdelanie má 47 respondentov, stredné vzdelanie má 28 respondentov a základné vzdelanie má len jeden respondent.

Záver

Naším čiastkovým cieľom bolo zistiť typické správanie spotrebiteľov na základe ich vzdelania. Na tieto odpovede sme sa snažili prísť pomocou kvalitatívneho výskumu, konkrétne pomocou rozosielaného online dotazníka. Ďalšími čiastkovými cieľmi bolo zistiť ako sú klienti bánk spokojní so svojimi produktami na finančnom trhu, ktoré sa dotýkajú bankovníctva, poisťovníctva, investovania, sporenia a zistiť ich pohľad na dobu digitalizácie, ktorá tiež výrazným spôsobom ovplyvňuje súčasný finančný trh.

Zistili sme, že najviac investujú tí ľudia, ktorí majú vysokoškolské vzdelanie a vyššie odborné s maturitou. Pri sporení sme zase zistili to, že medzi ľuďmi, ktorí sporia peniaze je viac ľudí s vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním s maturitou. Čo sa týka poistenia – situácia je taká istá. Po takej našej analýze môžeme povedať, že vzdelanie naozaj ovplyvňuje to, či ľudia investujú, sporia a majú poistenie. Toto sú základne produkty na finančnom trhu a pri ich výbere vzdelanostná úroveň človeka hrá veľkú rolu – čím vyššie vzdelanie má človek, tým sa viac zaujíma o tieto finančné produkty.

Väčšinou ľudia investujú, sporia a kupujú si poistenie v mladom veku (19-25 rokov). Pri investovaní je to kvôli tomu, že mládež trávi viac času na internete, kde môže vidieť nejakú reklamu o investovaní, alebo blogerov, ktorí sa zaoberajú investovaním a dostupne vysvetľujú ako sa to robí. Taktiež mladí ľudia sa navzájom vymieňajú svojimi skúsenosťami v tejto oblasti, čím motivujú jeden druhého k investovaniu.

Ako už sme uviedli, prevažne investujú, sporia a kupujú si poistenie mladí ľudia, ktorí sú študentmi, tak môžeme povedať, že želanie kupovať tieto finančné produkty ovplyvňuje skôr vek a vzdelanie, než ekonomický status. Ale ešte je dôležité povedať, že práca vo finančnom sektore tiež má veľký vplyv.

Ľudia s vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním s maturitou medzi finančných sprostredkovateľov viac dôverujú banke a investičným spoločnostiam, môžeme povedať, že viac vzdelaní ľudia preferujú overených finančných sprostredkovateľov.

Ľudia s vysokoškolským vzdelaním neinvestujú len do jedného druhu aktív, najpreferovanejšie možnosti medzi nich sú akcie, cenné papiere a kryptomeny, a ľudia so stredným vzdelaním väčšinou investujú len do kryptomien (čo je najznámejšia na svete možnosť pre investovanie). Z toho možno urobiť taký záver, že čím vyššie vzdelanie má

človek, tým viac sa zaoberá investovaním, číta o nových možnostiach pre investície, nebojí sa riskovať, a ľudia s nižším vzdelaním väčšinou robia tak ako všetci, niečo klasické.

Z našej analýzy sme zistili, že vzdelanostná úroveň veľmi neovplyvňuje to, kde ľudia sporia peniaze, skoro všetci respondenti sporia peniaze v banke, doma v hotovosti a občas aj vo fondoch bez ohľadu na to, aké vzdelanie majú.

Približne polovica študentov má zdravotné, životné a sociálne poistenie, veľmi málo študentov má poistenie majetku a z respondentov, ktorí už majú zamestnanie alebo podnikajú tiež približne polovica má životné, sociálne poistenie a poistenie majetku a trošku viac ako polovica z nich má zdravotné poistenie.

Tiež sme zistili, že želanie sporiť a to či má človek poistenie ovplyvňuje to, že človek má deti. Viac ako polovica z tých, ktorí majú deti sporia a majú poistenie.

Mladí ľudia sú viac oboznámení z internetom a jeho možnosťami, preto Internet banking používajú väčšinou mladí ľudia vo veku 20-24 roky.

Z našich výsledkov môžeme urobiť taký záver, že na finančnom trhu sú viac aktívni mladí ľudia a hlavne ľudia s vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním. Čím vyššie vzdelanie má človek a čím viac je oboznámený z internetom, finančným trhom a jeho možnosťami, tým je viac aktívny na ňom a tým viac kupuje finančné produkty.

Zoznam použitej literatúry

ČEJKOVÁ, Alena. *Ochrana spotrebiteľa poisťných služieb*: diplomová práca. Vedúci práce: František Řezáč. Brno, 2010. 91 s. [cit. 2022-02-23].

DZUROVÁ, Mária. Spotrebiteľ na finančnom trhu. *Ekonomické rozhľady: vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave*. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, 2019, **48**(3), 280-306. ISSN 0323-262X.

DZUROVÁ, Mária, Marína KORČOKOVÁ a Marián ČVIRIK. Spotrebiteľ na finančnom trhu: <The> Consumer in the Financial Market. *Ekonomika cestovného ruchu a podnikanie: vedecký časopis Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave*. Bratislava: Katedra služieb a cestovného ruchu OBF EU, 2021, **13**(1), 13-19. ISSN 2453-9988.

GAPURBAEVA, Šachnos. *Finančné trhy a investície*. Biškek: Medzinárodná univerzita v Kirgizsku, 2018.

HRVOĽOVÁ, Božena. *Finančný trh*. Bratislava: EMKA, 1994, 80 s. ISBN 80-967207-9-1.

CHOVANCOVÁ, Božena a kol. *Finančný trh: nástroje, transakcie, inštitúcie*. Bratislava: EUROUNION, 1999, 538 s. ISBN 80-88984-03-3.

CHOVANCOVÁ, Božena a kol. *Finančné trhy: nástroje a transakcie*. 2. preprac. a dopl. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016, 664 s. [35,25 AH]. *Ekonomía*, 583. ISBN 978-80-8168-330-5.

JAIN, Arun K., Christian PINSON, Naresh K. MALHOTRA. *Customer Loyalty as a Construct in the Marketing of Banking Services*. 1987, **5**(3), 49-72. ISSN 0265-2323.

LITWIN, H. – SAPIR, E. V. (2009): Perceived Income Adequacy Among Older Adults in 12 Countries: Findings From the Survey of Health, Ageing, and Retirement in Europe. *Gerontologist*, 49, č. 3, s. 397 – 406.

MAJERČÁKOVÁ, Daniela. *Peniaze a bankovníctvo*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 192 s. ISBN 978-80-7552-972-5.

ORBÁNOVÁ, Darina – VELICHOVÁ, Ľudmila. *Podniková ekonomika: pre 4. ročník študijného odboru obchodná akadémia*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo - Mladé letá, 2011, 190 s. [9,55 AH]. ISBN 978-80-10-01855-0.

PACÁKOVÁ, Viera a kol. *Štatistika pre ekonómov*. Bratislava: IURA EDITION, 2003, 358 s. Ekonomia. ISBN 80-89047-74-2.

REJNUŠ, Oldřich. *Cenné papíry a burzy. Prvá vydanie*. Brno: Akademické nakladateľstvo CERM, 2009, 400 s. ISBN 978-80-214-3805.

SIVÁK, Rudolf, Pavol OCHOTNICKÝ, Kornélia BELIČKOVÁ, et al. *Financie*. 2. doplnené a rozšírené vydanie. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 436 s. [29,14 AH]. ISBN 978-80-7598-533-0.

TKÁČOVÁ, Dana, a kol. *Finančné trhy a bankovníctvo*. Žilina: GEORG, 2009, ISBN 978-80-89401-01-7

VOJČÍK, Peter a kol. *Občianske právo hmotné*. Praha: Aleš Čeněk, 2012. 640 s. ISBN 978-80-7380-4022.

AMORIM, Marlene a kol. *Digitalization: A Literature Review and Research Agenda*. 2020. [elektronický zdroj], dostupné na https://www.researchgate.net/publication/340067801_Digitalization_A_Literature_Review_and_Research_Agenda

Banky. 2022. [elektronický zdroj], dostupné na <https://banky.sk/17626/>

Banky. ČSOB, 2022. [elektronický zdroj], dostupné na <https://www.financnahitparada.sk/banky/csob>

Banky. Tatra Banka, 2022. [elektronický zdroj], dostupné na <http://www.banky-na-slovensku.sk/tatra-banka/>

Banky. VÚB Banka, 2022. [elektronický zdroj], dostupné na <https://www.financnahitparada.sk/banky/vub-banka>

MŠVVaŠ. 2022. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Štátny vzdelávací program [elektronický zdroj], dostupné na: <https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/statny-vzdelavaci-program-gymnazia/uvod/> (19.4.2022)

SLOVENSKÁ SPORITELŇA. Profil banky, 2022. [elektronický zdroj], dostupné na <https://www.slsp.sk/sk/informacie-o-banke/o-banke/profil-banky>

Zbierka zákonov. 2004. Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na : <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/747/20210626> (15.12.2021).

Príloha 1

1. Vaše pohlavie:

- Muž
- Žena

2. Váš vek:

Zadajte svoju odpoveď

3. Aké je Vaše najvyššie dosiahnuté vzdelanie?

- Základné
- Stredné (s vyučením/bez vyučenia, bez maturity, odborné i neodborné)
- Vyššie odborné s maturitou
- Vysokoškolské - bakalársky titul
- Vysokoškolské - magisterský alebo inžiniersky titul
- Vysokoškolské - doktorský titul alebo vyšší
- Bez vzdelania

4. Vaša aktuálna činnosť:

- Študent
- Zamestnanec (FO)
- Podnikateľ (PO)
- Dôchodca
- Nezamestnaný

5. Váš stav:

- Slobodný
- Ženatý(á)/ vo vzťahu
- Rozvedený(á)

6. Máte deti?

- Áno
- Nie

7. Vaša banka je:

- Slovenská sporiteľňa

- Tatra banka
- VÚB
- ČSOB
- Iná

8. Ohodnoťte podľa vlastných skúseností spokojnosť s Vaším bankovým účtom:

9. Investovali ste niekedy?

- Áno
- Nie

10. Ohodnoťte podľa vlastných skúseností investovanie za pomoci Vašej banky:

11. Kde ste brali inšpiráciu Vášho prvého investovania?

Zadajte svoju odpoveď

12. Investujete do:

- Cenné papiere
- Zlato a drahé kovy
- Nehnutelnosť
- Komodity
- Akcie
- Kryptomeny
- Iné

13. Kto je Vaším sprostredkovateľom pri investovaní?

- Banka
- Finančný agent
- Investičná spoločnosť
- Iné

14. Máte poistenie?

- Áno
- Nie

15. Aký druh poistenia máte?

- Spolupoistenie
- Životné poistenie
- Poistenie proti devízovým rizikám
- Poistenie majetku
- Zdravotné poistenie
- Sociálne poistenie
- iné

16. Sporíte peniaze?

- Áno
- Nie

17. Ak sporíte, tak v:

- Banke (na bežnom účte)
- Banke (na sporiacom účte)
- Doma v hotovosti
- Fondy
- Iné

18. Aký druh elektronického bankovníctva používate:

- Home banking
- Internet banking
- E-mail banking
- SMS banking
- GSM banking
- Telefon banking
- Žiaden